

באוצר החיים

פרשת לך

דברי אלקים חיים מאוצרו הטוב של
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

והמה בכתובים בגליונות היו"ל עולת שבת בשבתו
ע"י 'מכון דברי תורה'
מתוכם נאספו כמה אמרות טהורות
לתועלת התלמידים לשנן וללמוד בדרך קצרה

יו"ל ע"י

אוצר הספרים

דישיבת צאנו קלויזענבורג

ברוקלין ניו יארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כל הזכויות שמורות

©

Copyright

ישיבת צאנז קלויזענבורג

1420 50th St.

Brooklyn N.Y. 11219

718.436.4209

להשיג הגליון בבתי מדרשינו די בכל אתר ואתר

פרשת לך

אין ישראל עושים תשובה אלא ע"י שפע רחמים וחסדים

באושביץ לא עשו תשובה

ועיני ראו ולא זר בהיותי באושביץ, שם נשרפו מדי יום כשלושת רבבות איש בתוך המשרפות, ועוד כ"ב אלף שמפאת חוסר מקום שרפו אותם הרשעים הארורים 'מש"ו בבורות ושדות, ה' יקום דמם, ובכל זאת לא מצאתי שם אף אחד שחזר בתשובה כראותו את המות לנגד עיניו, והיו שם גם מחללי שבתות ואוכלי נבלות וטרפות ולא שבו מדרך הרעה, ולא עוד אלא שגם אותם שמאז ולפנים שמרו תורה ומצוות יצאו לתרבות רעה כאשר מכורח הנסיבות נהיה מצב של איש את רעהו חיים בלעו, ומרוב הצרות אבדו אמונתם בהש"ת.

זה שיטת ר' יהושע שהכרח להביא את הגאולה גם מבלי שיחזרו בתשובה, דאי אפשר להכריחם שיעשו תשובה ואף לא על ידי מלך שגזרותיו קשות כהמן, שהרי מי לנו מלכות שגזרותיה קשות יותר ממלכות הרשעה שמשלה עלינו בדורנו אנו, שהרגו ורצחו רבבות אנשים נשים וטף בכל מיני מיתות קשות ואכזריות, ולאור היום נשפך דם נקי וצדיק באין פוצה פה ומצפצף מכל בני העמים, ועם כל זאת, על אף שכל אחד ראה גיהנם פתוחה תחתיו באין מנוס ומפלט, לא שמעתי ולא ראיתי שיחזרו בתשובה.

החלכה: נגאלין אף בלא תשובה

כ"ז זאת ראה ר' יהושע ברוח קדשו, ולכן תמה ואמר ואם אין עושין תשובה אין נגאלין, והלא

במסורה בפרשתן וחטאים ד', ואנשי סדום רעים וחטאים (בראשית יג יג), ושבר פושעים וחטאים יחדיו (ישעיה א כח), וחטאים בעדת צדיקים (תהלים א ה), וחטאים אליך ישובו (תהלים נא טו).

יורים אין מעוררים לתשובה

נקדים ביאור מאמר רז"ל (סנהדרין צ"ז ע"ב) ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, אמר ליה ר' יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין? אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב.

וצויין על הגליון שבירושלמי (תענית דף ג' ע"א) הגירסא: א"ל ר' יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם? א"ל ר' אליעזר הקב"ה מעמיד להן מלך וכו'.

לפי גירסא זה, אליבא דר' יהושע נגאלים אפילו באין עושין תשובה, ולא ס"ל שהקב"ה מעמיד להן מלך קשה. והארכתי בזה במכתב (נדפס בישראל סבא גליון ל"ז) והוכחתי שכך גירסת רש"י בש"ס דילן.

הנראה בזה כעת, דהנה מצינו (עירובין י"ט ע"א) רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה, שנאמר: ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, שפשעו בי לא נאמר אלא הפושעים, שפושעין והולכין לעולם. ומכאן תצא תורה שאפילו יסורי שאול אינם משפיעים על האדם שיחזור בתשובה.

גם על ידי מלך קשה כהמן לא יעשו תשובה, ובהיות כן בהכרח לומר שיגאלו גם ללא תשובה.

בסופו של דבר נצח ר' יהושע, ושתק ר' אליעזר (סנהדרין צ"ח ע"א), ונקבעה הלכה דאף באין עושין תשובה נגאלין, וכדברי שמואל דדיו לאבל שיעמוד באבלו, כי גזירות קשות על ידי מלך כהמן לא יועילו להחזירם בתשובה, אדרבה, על דם עוד יתרבה המינות והכפירה בהשגחת השי"ת בעולמו.

רק ע"י חסד מתעוררים ישראל

הדרך להשיב לב בני ישראל אל אביהם שבשמים היא על ידי חיים של שלום ושלוה, דבזמן שאין חייו של אדם תלויים מנגד דעתו עליו לישא עיניו ולראות מי ברא אלה, ויאמר אך שקר נחלו אבותינו הבל ואין בהם מועיל, אלכה ואשובה אל אישי הראשון מקור החיים אור אין סוף ב"ה ובי"ש שהוא לבדו עשה

א. אף כשגזר המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד מצינו שבכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד (אסתר ג ט) ואילו תשובה לא נאמר, ובאנשי נינוה כתיב (יונה ג ח) ויקראו אל אלקים בחזקה וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם, ואילו כאן לא נאמר אלא צום ובכי ומספד שבעצם אינם מוכיחים על התשובה, שהרי יש גם בכי ומספד תנים (מיכה א ח), וגם צום יתכן מבלי חרטה ותשובה וכתוכחת הנביא (ישעיה נח ה-ו) הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות אדם נפשו הלכך כאגמן ראשו וגו' הלא זה צום אבחרהו פתח חרצבות רשע וגו'.

ואולי יתכן לומר שאכן בשעת הגזירה לא שבו בני ישראל, ורק אחר כך כאשר שלטו היהודים המה

ועושה ויעשה לכל המעשים, לא כן בהיותו מוטל באשפה תפוח מרעב, או כששורפין אותו באש וסובל יסורים קשים ומרים, אשר לא בדעת ידבר ואת ה' לא ידע.

ויציבא מילתא דנא על פי פנימיות, כי מיתה ויסורים וכל דבר רע יסודם מהקליפות והסט"א, שהם שולטני רוגזין ומארי דדינא, וכן ארז"ל (ב"ב ט"ז ע"א) הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות, שהשטן המסית את האדם לעבור על רצון קונו הוא זה שבא ונטל נשמתו, ושורש אחד לכל.

ובהיות כן אם עומד עליהם מלך קשה כהמן שהוא וכל כוחותיו הרעים באים מסטרא דטומאה הרי ככל שמתגברים הצרות והפורעניות גוברת כח הטומאה, וכשזה קם זה נופל ח"ו, וממילא לא יתכן שבני ישראל ישוּבו לקדושה בעוד שיש עליהם מלך שגזירותיו קשות כהמן שהרי זה דבר והופכוא.

בשונאיהם קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם, קימו מה שקבלו כבר, דהדר קבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס שנעשה להם (שבת פ"ח ע"א וברש"י), אבל בתחלה רק בכי וקוננו בצום ובכי ומספד, ואפילו לא נתאספו להתפלל ולזעוק אל ה' עד שאמרה אסתר לך כנוס את כל היהודים וגו', וגם לא נתקבצו לבא אל מרדכי שיורה להם דרכי התשובה, כי לא שבו באמת ובלב שלם, וזאת על אף שהיו עמהם מרדכי הצדיק והתך זה דניאל וזקני הסנהדרין.

והמעט שחזרו בתשובה היה על ידי שמרדכי קיבץ כ"ב אלף תלמידים ולמדם תורה, אבל לא על ידי גזירות קשות של המן, דאדרבה זה עוד גרם להם להרע מעשיהם, וכאמור שעל ידי גזירות רעות מתגברים כוחות הקליפות בעולם.

ביאור מחלוקת הצדיקים בימי מלחמת רוסיא וצרפת

ידוע המחלוקת בין הצדיקים הקדושים בתקופת המלחמה הגדולה שבין רוסיא לצרפת, שהרה"ק הרבי ר' מענדל מרימנאב זי"ע רצה בנצחוננו של המלך נפוליון מצרפת, ואף אם על ידי זה יתגברו הצרות וחבלי משיח ואמר בלשון קדשו: "שילכו מלעמבערג ועד ראווא שקועים עד הארכובה בדם ישראל, ובלבד שכבר יהא הגאולה".

לעומתו הרה"ק מראפשיטין זי"ע אמר: "לשליש ולרביע לא שמענו, אם רק יחסר שלישי או רביע של יהודי אין רצוננו לשמוע מהגאולה". והרה"ק מרימנאב אמר קודם הסתלקותו: "כשאני רציתי לא רצו הם, ועכשיו קיפערנע ווערם מיט אייזערנע ציין עוד יבאו עליהם עד שיבא משיח".

נראה לומר שאלו הצדיקים נחלקו במחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע הנ"ל, כי הרה"ק מרימנאב רצה שנאפוליון יהיה המלך שגזירותיו קשות כהמן, ומחמת תוקף הצרות יהיו ישראל עושין תשובה ונגאלין.

ולעומתו הרה"ק מראפשיטין (שזקה"ק מצאנו זי"ע אמר עליו שהיה בעש"ט שני) חזה ברוח קדשו את אשר אנו רואים בעינינו לעת כזאת, שרוב הצרות אינם מועילים להחזיר בתשובה, ובזמן שדם ישראל נשפך כמים על ידי זדים ארורים אין מתעוררים למוטב, אדרבה, אפילו מי שהאמין בה' בראותו דם נקי וקדוש נשפך בראש כל חוצות המינות מכרסמות בו ומתעוררים בלבו ספיקות בהשגחת השי"ת בעולמו.

זה שנתכוין הרה"ק מראפשיטין בדברי קדשו "לשליש ולרביע לא שמענו", שטעות היא לומר דזה שהוא בבחינת שלישי ורביע יחזור למוטב על ידי הגזירות להיות שלם באמונת השי"ת, כי אדרבה בראותו גזירות קשות ואיומות כאלו עוד יאבד גם נקודת היהדות שעדיין היתה בו ויגיע עד לכפירה בעיקר רח"ל.

ביאור המסורה

ככל האמור מצינו גם באנשי סדום רעים וחטאים, דאף אחר שהאנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים (בראשית י"ט יא) לא שמו אל לבם לשוב מדרכם הרעה. ושם נאמר ויאיצו המלאכים בלוט וגו' ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וגו', כי לוט חשב לתומו שבודאי יתבוננו אנשי סדום כי העורון בא עליהם כעונש על מעשיהם ויחזרו בתשובה שתעביר את רוע הגזירה, וכפי שהיה אצל אנשי ננוה בשעתם ששבו איש מדרכו הרעה וינחם האלקים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה, ועל כן התמהמה בתקותו שעוד יוכל להישאר שם.

זה דבר המסורה, דממה שקרה אצל אנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד דאף אחרי שבאו על עונשם לא נתעוררו למוטב, ויהי לוט כמצחק בעיני חתניו, אנו למדים לדעת אשר **ושבר פושעים וחטאים יחדיו**, רצ"ל אף בבוא שבר על פושעים בכל זאת וחטאים יחדיו עומדים בדרכם הרעה.

אי לזאת העצה היעוצה להביא אשר וחטאים אליך ישובו, היא על ידי וחטאים בעדת צדיקים, שישלח השי"ת צדיקים ממתבתא

דרקיעא, ומושה יפוק מן גו מדברא ומלכא משיחא מן גו רומא (תרגום ירושלמי שמות יב מב), עם אליהו הנביא וכל קדושים עמו, ובכך יהיו ישראל עושים תשובה, ולא על ידי מלך כהמן ושבר פושעים,

וכמו שאמרו (ילקוט סוף מלאכי) ואין עושים תשובה עד שיבא אליהו, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, מה כתיב אחריו והשיב לב אבות על בנים.

מעידן רעוא דרעוין לך תשכ"ט

ממוזן - שנאווי לצדיקים ומפריע עבודת ה'

שהיו נתננין בבית הדואר כשהיו משלחים עמם מעות ואמר הגבאי, רבי, הלא אף זה אינו שטר מעות. וזקה"ק אמר שאין בכוחו לפשפש עוד בכיסו כי כבר בלבלו יותר מדי.

ויע"ל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה, ואברם כבד מאד בכסף ובהב.

ממוזן מחשיך עיני השכל

ויע"ל בזה ע"פ מה שכתב רבה"ק הרבי ר' אלימלך (נועם אלימלך עה"פ וצרת הכסף בידך) שהנחתן עיניו במטבע מחשיך את עין השכל, כי א"א לשני דברים הללו להתקיים כאחד. וכן אמרו חז"ל (ע"ז ד) דר' מנחם ב"ר סימאי איקרי בנן של קדושים משום דלא אסתכל בצורתא דזווא, כי צורתא דזווא הוא מטמטם ומחשיך את עיני השכל.

תאות ממוזן גורם שכחת התורה

ידועים דברי רבינו הבעש"ט עה"פ (חבוק ג, יב) בזעם תצעד הארץ. שבזעם הוא ר"ת זנות ע"ז ממוזן, כי ימות עולם נחלקין לג' חלקים, ובב' אלפים ראשונים היתה עיקר התגברות היצה"ר בענין זנות, וב' אלפים האמצעיים היתה עיקר התגברות היצה"ר על ע"ז.

זקה"ק מצאנו בסוף ימיו לא הכיר בצורתא דזווא, ואאמו"ר זיע"א היה עד לדבר שפעם אחת ביקש הגבאי משה יהושע מזקה"ק עשרה רייניש לענין נחוץ ודבר מצוה, והוציא זקה"ק פיסת נייר מכיסו ונתנה לו, ונענה הגבאי ואמר רבי הלא זה אינו אלא נייר העשוי לכתוב עליו אגרות, ואינו שטר כסף, ואמר לו זקה"ק שיתאר לו את צורת השטר של עשרה רייניש, ואמר לו את מדות השטר שאינו רחב כ"כ ומראהו כחול, ופשפש זקה"ק בכיסו עד שמצא נייר כחול

ובב' אלפים האחרונים בעיקבתא דמשיחא עיקר התגברות היצה"ר הוא על תאות ממוזן, שכל חפצם ומאוויים וכל מעייניהם נתונים לתאוות הממוזן ר"ל.

וזו היא הטומאה הגדולה שבכולם, ובגינה (שבת קלא) עתידה תורה שתשתכח מישראל, כי ע"י שמשתכלין במטבע נחשך עין שכלם, כי האיש אשר כל מעיניו אינו אלא בממוזו ובתאוותיו א"א לו לעסוק בתורה.

תאות ממון כעבודה זרה

תאווה ממון הרי היא כע"ז, כי האיש המאמין באמונה שלימה [ולא שיתפק באמירת אני מאמין בהבלעה] שהשי"ת משביע לכל חי רצון ונותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, והוא זן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים. א"כ למה לו לטרוח אחר פרנסתו, הלוא ברצות ה' ימהר השפע לבוא אליו.

הבוטח – פרנסתו מצויה לו

עובדא הוה בעדיק אחד מתלמידי הבעש"ט [ושמא הוא הרה"ק מסטרעליסק] שבנו הקטן בכה מאד לפניו שהוא רעב, וגער בו אביו ואמר שזה שקר, וא"א שהנך רעב, כי אם היית רעב באמת היה השי"ת מוזמין לך לאכול, כי בעל הרחמים הוא. ובתוך כדי דיבורו נסתכל וראה והנה כבר לחם מונח על שולחנו, וביקש את מחילת בנו ואמר: עתה ידעתי כי הנך רעב באמת.

כי מי שבטחונו חזק בהשי"ת שהוא הנותן לחם לכל בשר, מוזמין לו השי"ת אפי' כבר על שולחנו. האמנם כי לאו כל אדם זוכה לזה, ורק (ירמיה יז, ז) **ברוך הגבר אשר יבטח בה'**, אז והיה ה' מבטחו, ומי שאינו סומך באמת על השי"ת וסובר שאין סומכין על הנס, הריהו כהרן אשר היה פוסח על שתי הסעיפים אם לילך אחר אברהם אם לאו, ועל כן נשרף, ואלמלא היה הרן נכנס בביטחון גמור לכבשן האש כדרך שנכנס אע"ה היה ניצול.

כמו"כ האיש אשר אינו בוטח בה' בכל לבבו ומתייגע לפרנסתו ומסכן את חייו, ומהיות טוב הוא ג"כ מבקש מהשי"ת שיעזרהו, ואף שגם האיש הזה הוא עדיף מאפיקורוס מ"מ

אין אמונתו חזקה בהשי"ת, שבתחילה עבד והזיע ונסתכן ולבסוף הוא סומך על השי"ת.

בטחון אמיתי מהי?

בטחון אמיתי הוא שהוא לומד ומתפלל כל היום כולו ויושב על התורה ועל העבודה, ולפנות ערב הוא יוצא למלאכתו, ובטוח בהשי"ת שיזמין לו את פרנסתו, והוא מסובב בשווקים פעמים או שלש, ואם ראה שלא מצאה ידו לעשות הוא אומר בלבו שמסתמא אין השי"ת חפץ להזמין פרנסתו היום, וא"כ למה יסובב ברחובות בחינם, והוא חוזר לביהמ"ד לעסוק בתורה. וכן מנהגו בכל יום ויום.

ואם בטחונו חזק יותר אינו יוצא מביהמ"ד כלל, וסמוך לבו בטוח בה' שהשי"ת יזמין לו את פרנסתו לתוך ביתו כדרך קצת צדיקים. ואין ערך וגבול למה שיכולין להמשיך ע"י אמונה ובטחון.

והאיש אשר הוא להוט אחר ממון הוא כעובד ע"ז ואומר כוחי ועוצם ידי וגו' והוא עובד את מזונו, וכדכתיב (הושע יד, ט) ולא נאמר עוד אלקינו למעשי ידינו, שלא יוסיפו לטעות בע"ז של ממון.

סיפור: הרה"ק משינאווא קורע שטר

עובדא הוה ברביה"ק משינאווא כשנסע לארץ ישראל, ולא היו בידו מעות כי נסע שלא ברשות אביו ונסע עם מקלו בלבד. והיה בידו כרטיס נסיעה עד לטריעסט ושם השיג בקושי מעות לקנות כרטיס נסיעה לארה"ק ולא נותרה בידו אפי' פרוטה אחת. והציר לו מאד כי עמד לשהות בא"י כשלושת רבעי שנה, ואז היתה העניות בא"י גדולה עד שממש גועו מרעב, ואין בידו פרוטה לפרטה ובא בידים ריקניות.

נתוספה בלבנו שנאה לממון ולגשמיות ולא יכל לסובלם ולא חפץ בהם.

ע"כ כן בלכת אאע"ה להר המוריה הכביד עליו ממונו ביותר והיה חפץ להיפטר ממנה, אלא שבכל זאת לא היה רשאי לאבדם, ולא דמי לעובדא דהרה"ק משינאווא ששם לא הלך הממון לאיבוד אלא שנשאר ביד העשיר שביקש לתתם לו.

ביאור הכתוב

לזה אמר הכתוב ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה, שהלך לעבוד את השי"ת בהר המוריה, אז הרגיש בעצמו ש"ואברם כבד מאד במקנה ובכסף ובזהב" שממונו הכביד עליו ורצה להיפטר הימנו כי הוא העומד בעוכריו ומפריעו מעבודת השי"ת.

וז'הו ואברם כבד מאד, היינו שהמאד הכביד עליו, כדאמרינן (ברכות נד.) בכל מאודך זה ממונך, כי הממון הוא בעוכריו ומפריעו מעבודת השי"ת, ועל כן בלכתו להר המוריה לא היה לו חפץ בכסף ובזהב.

משיעור חורש"י לך תש"ל

עמו בספינה נסע יהודי אחד עשיר גדול, והכיר בהרה"ק משינאווא שאינו יהודי פשוט ונתן בידו השטר על סכום גדול שיהיה בידו די סיפוקו בא"י, והרה"ק משינאווא היתה בדיחא דעתיה. כשעמד להתפלל ראה הרה"ק משינאווא שאין בכוחו להתפלל, והתחיל לפשפש במעשיו עד שהבין שהגורם לכך הוא מפני שקיבל את הממון מידי העשיר הלו. ומיד לקח את השטר וקרעו לגזרים והשליך את הקרעים לתוך הים, ואח"כ עלתה תפילתו כהוגן. כי הצדיקים כשיש בידם ממון אינם יכולין להתפלל.

כסף בכיס מפריע התפלה

ויש להביא ראיה ברורה לזה ממה שכתב המג"א (סי' תרס"ד סק"א) דבהושע"ר נהגו להסיר את הכיס של מעות קודם ההושענות, אף שאינו שבת או יו"ט ואין בו משום מוקצה, ומזה מוכח שכשיש לאדם מעות בכיסו אין בכוחו להתפלל אל השי"ת כדבעי.

לפיכך ככל שהוסיף אאע"ה ונתקדש ונתעלה ברוחניות ונתקרב אל עבודת השי"ת

הלמוד תורה לשם ממון אין תלמודו מתקיים

אצל ר' מאיר שהוא היה מפולפל מחבירו (עירובין ג), וקצתם הלכו ללמוד אצל ר' יהודה שהיה כוחו גדול בפסק כדאמרינן (ש) ר"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה ומצינו בר' מאיר (עירובין יג) שבתחילה שימש את ר' ישמעאל וגמר גמרא והדר אתי קמיה דר' עקיבא למסבר סברא, אחד העדיף רב שהוא סיני, וחבירו העדיף עוקר הרים, וכל אחד טרח לבקש רב שיוכל להשלים את עצמו בתורה ויוכל לקנות אצלו שלמות בעבודת ה'.

בדורנו מחשבים מעות הכולל...

אולם בדורינו האברך אשר חשקה נפשו ללמוד תורה הוא בתחילה מחשב באיזה כולל יקבל סכום יותר גדול, ובהכולל אשר יתנו לו יותר שמה ילך ללמוד, ועוד הוא יושב ומחשב כמה שעות צריכים ללמוד בכל כולל, ומחשב הפסד רבוי השעות כנגד שכר רבוי המעות שנותנין לו, ואם בכלל פלוני נותנים לו סכום מועט אך אינו צריך ללמוד רק שש שעות ובכולל פלוני יתנו לו סכום מרובה אך יצטרך ללמוד שם עשר שעות לא יחפון בכך, ואברך כולל צריך להחזיק עמו רואה חשבון שינהל בשבילו את עסקיו, שיחשב בשבילו גם את סכום הנסיעות להכולל ואם מושלמים שם על בין הזמנים...

ואף שגם זה עדיף ממה שלא ילמוד כלל, אכן כשכל דעתו ומעייניו נתונים על הממון אין תלמודו מתקיים בידו, כדאיתא בנועם אלימלך שהמסתכל במעות מחשיך בזה את עיני השכל ר"ל. ועל כן לא יפלא בעיינינו מה שאין רואין בדורנו סימן ברכה בלימודם.

ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה, ואברם כבד מאד בכסף ובוזהב.

לכאורה תמוה למה נתלוה לוט לאאע"ה בלכתו אל הר המוריה, שהרי לוט היו מעשיו מגונים שנשחקר ובה על בנותיו ויצא עליו שם רע, ודרשו חז"ל (ב"ר מ"א ב) עה"פ (בראשית יג, א) ויסע לוט מקדם, מקדמונו של עולם, אמר אין לי חפץ לא באברהם ולא באלקיו, ודוחק לומר שקודם שנפרד מאאע"ה היה צדיק, שהרי בדרך כלל נודע אחרית דבר מראשיתו, וא"כ למה נגרר לוט אחר אאע"ה, הכי עלתה בדעתו להפוך לבחור ישיבה או אברך כולל, ולהיות דולה ומשקה מתורת אאע"ה לאחריים?...

לפנים מסרו נפשם לתורה

הנה זאת מלפנים בישראל שהאיש אשר נפשו חשקה בתורה לא השגיח בעניני גשמייות כלל, וכדש"ל ר' אביתר (גיטין ג) ההולכים מהכא להתם קיימו בעצמם (יואל ד, א) וימכרו את הילדה בזונה. שהמה הניחו את נשיהם ואת ילדיהם וברחו לא"י ללמוד תורה.

כן מצינו ברבי עקיבא שהלך מביתו ב' פעמים ליי"ב שנים (נדרים ג) וכדאמרינן (ברכות יז) נשי במאי קא זכיין דקא מנטרן לגבריהו עד דאתו מבי מדרשא וכשהלך רב אבא בר מתנא ללמוד תורה אמרה ליה דביתהו ינוקי דידך מאי אעביד להו, אמר לה מי שלימו קורמי באגמא (עירובין כב).

ובלכתם ללמוד תורה היו מחזרין אחר רב הגון בשבילם, קצתם הלכו ללמוד תורה

לימוד שלא לשמה – כן, לשם כסף – לא!

הנה אמרו חז"ל (פתיחתא דאיכ"ר ב') המאור שבה יחזירנו למוטב, שאפי' שהוא לומד תורה שלא לשמה, מתוך שלא לשמה בא לשמה. ולכאורה הלא עינינו הרואות שאין אנו עושין פירות, ואין אנו רואים שמכל הישיבות והכוללים יגדלו ת"ח אמיתיים גדולי ישראל ובעל הוראה שיוכלו להורות לאמתה של תורה, ולמה לא החזירתן התורה למוטב?

אלא שהלימוד שלא לשמה שמביא לידי לשמה הוא דווקא כשלומד לשם דברים אחרים חוץ מלשם בצע כסף, כי הכסף מטמטם את לבו של האדם, וכשכוונתו לשם תאוות ממון לא יזכה לכתרה של תורה, כי אין שניהם עולין בקנה אחד.

הלהוט לממון שכלו מתעקם

זה דבר הנראה בחוש, שהאיש אשר הוא שונא בצע, אפי' אם הוא עם הארץ, אלא שאין מעייניו על ממונו הוא בר דעת ואפשר לדבר עמו יותר ממי שהוא משוקע בתאוות ממון שא"א לדבר עמו כלל. כי ראשו ושכלו עקומים, והוא רואה כל דבר להיפך.

תאוות הממון גרמה לכמה מדינות לצאת מן הדת עד שכמעט לא יזכר שם ישראל אצלם, ואין צריך לומר שלא ימצא באוהב בצע

אפילו מעט אמת או מעט יראת שמים, ואין בראשו אלא תאוות בצע כסף ובוזה כל חיותו ואין דבר בעולם שכוחו גדול כ"כ להביא לידי שמד כתאות בצע כסף.

לוט התחבר לאאע"ה בנין הכסף

בוזה יובן למה הלך לוט עם אאע"ה הנגבה כי לוט היה שטוף בתאוות ממון ואפי' את הע"ז שלו היה מסכים למכור עבור כסף. והסכים אפי' להפוך לאברך כולל בשביל בצע כסף כי הלא מה אין עושים לצורך פרנסה.

ובדרך שפעם אחת נכנס אלי יהודי והתאונן בפני שהוא מסיים בכל יום ג' פעמים תהלים שהרי בשביל פרנסה ובשביל פרוסת לחם עושים הכל ובכל זאת אין לו פרנסה, וכמו"כ אצל לוט שגם הסכים להיות אפי' בן ישיבה עבור ממון.

לזה אמר הכתוב ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה, ותקשה לך מה ענין לוט אצל נגבה שהוא הר המוריה, וע"ז מתרץ הכתוב ואברם כבד מאוד בכסף ובוזה ועל כן סבר לוט שיוכל להוציא ממנו קצת כסף, ובראותו שדודו אברם הוא גביר אדיר ויש בידו מקנה כסף וזהב, נתקרב אליו והסכים אפי' להיות אברך כולל, ובפרט שאין לאאע"ה יורש וחשב שהוא עתיד ליורשו, והסכים להתייגע ולישב אצל הגמרא עד שראשו עליו יכאב, ואף שהוא אינו יודע מה הוא שח, ובלבד שיהא קרוב לאאע"ה.

משיעור חורש"י לך תש"ל

התוכן

אין ישראל עושים תשובה אלא ע"י שפע רחמים וחסדים

יסורים אין מעוררים לתשובה / באושביץ לא עשו תשובה / ההלכה: נגאלין אף בלא תשובה / רק ע"י חסד מתעוררים ישראל / ביאור מחלוקת הצדיקים בימי מלחמת רוסיא וצרפת / ביאור המסורה

ממון - שנאוי לצדיקים ומפריע עבודת ה'

ממון מחשיך עיני השכל / תאות ממון גורם שכחת התורה / תאות ממון כעבודה זרה / הבוטח - פרנסתו מצויה לו / בטחון אמיתי מהי? / סיפור: הרה"ק משינאוא קורע שטר / כסף בכיס מפריע התפלה / ביאור הכתוב

הלומד תורה לשם ממון אין תלמודו מתקיים

לפנים מסרו נפשם לתורה / בדורנו מחשבים מעות הכולל... / לימוד שלא לשמה - כן, לשם כסף - לא! / הלהוט לממון שכלו מתעקם / לוט התחבר לאאע"ה בגין הכסף

